

КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА СА ОСВРТОМ НА СХОДНУ ПРИМЕНУ ЗАКОНА О МАЛОЛЕТНИМ УЧИНИЦИМА КРИВИЧНИХ ДЕЛА И КРИВИЧНОПРАВНОЈ ЗАШТИТИ МАЛОЛЕТНИХ ЛИЦА

Горица Секулић, Леонида Поповић

Судија и председник Прекршајног апелационог суда

Судија Прекршајног апелационог суда у пензији

Апстракт: Специфичност поступка према малолетницима је резултат циља који се жели постићи сузбијањем малолетничког криминалитета. Иако је циљ вођења поступака и према малолетним и према пунолетним извршиоцима исти, понашање у складу са прописима, разлика је у томе што се код малолетника акценат ставља на васпитно утицање у циљу њиховог реинтегрисања у прописане друштвене токове, уз изузетну примену казне ради постизања тог циља, док се пунолетним извршиоцима изриче адекватна санкција како би се остварио утицај на њих а и на остале грађане да поштују правни систем. Из наведеног се закључује да је у малолетничком правосуђу примарна социјална превенција, па је самим тим и поступак према малолетницима специфичан. У раду су анализирани карактеристике прекршајног поступка - прекршајно процесне одредбе - са освртом на сходну примену појединих одредаба Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, уз указивање на њихову неопходну примену. Затим су размотрени и поједини сегменти Нацрта новог Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку.

Кључне речи: прекршајни поступак, конвенција, родитељи, одговорност, заштита малолетника

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Малолетници представљају посебно осетљиву друштвену категорију који, собзиром на степен психофизичке зрелости захтевају и посебну заштиту, положај и права. “Вршење прекршаја од стране малолетника несумњиво изискује адекватну, добро осмишљену и правовремену реакцију од стране надлежних, управо због тога да би се предупредило вршење тежих деликата у виду кривичних дела” (М. Шкулић 2013).

Кривично правни статус малолетника дефинисан је Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити

малолетних лица (у даљем тексту Закон о малолетницима)¹ који је ступио на снагу 2006. године. Овим законом по први пут постављени су темељи система малолетничког правосуђа у Републици Србији и дефинисан је статус који малолетни учиниоци кривичних дела имају у нашој земљи. Дакле, Закон о малолетницима садржи одредбе које се примењују према малолетним учиниоцима кривичних дела и односе се на материјално-кривично право, органе који га примењују, кривични поступак и извршење кривичних санкција према малолетним учиниоцима кривичних дела, затим одредбе које се примењују и на пунолетна лица када им се суди за кривична дела која су учинила као малолетници под условима који тај закон предвиђа, као и на лица која су кривична дела учинила као млађи пунолетници. Закон садржи и посебне одредбе о заштити деце и малолетника, као и оштећених у кривичном поступку.

Законом о прекршајима (у даљем тексту ЗОП)², је системски закон којим се уређује прекршај као врста казненог деликта, прекршајни поступак и извршење прекршајних санкција, подељен је у два основна дела и то: део први у коме су садржане материјалноправне одредбе и он представља општи део материјалног прекршајног права и део други који садржи прекршајни поступак, поступак извршења, одлуке и регистре санкција неплаћених новчаних казни.

Положај малолетника у прекршајном поступку није регулисан посебним законом, већ одредбама ЗОП. Одредбе које се односе на малолетнике у ЗОП садржане су у материјалноправним одредбама, у глави VI која је насловљена као „Одредбе о малолетницима“, од члана 71. до члана 83. и у процесноправним одредбама у глави XXXIII која је насловљена као „Поступак према малолетницима“ од члана 291. до члана 300. На малолетнике се примењују и остале одредбе ЗОП ако нису у супротности са посебним одредбама за малолетнике.

С обзиром да је одредбом члана 291. став 2 ЗОП прописано да, „ако другачије није прописано овим законом, у прекршајном поступку према малолетнику сходно се примењују одредбе Закона о малолетницима“, наведени закон је од значаја за малолетне учиниоце прекршаја и има веома важну улогу приликом вођења прекршајног поступка према малолетницима.

Са друге стране, како је чланом 194. став 5 Устава предвиђено да закони и други општи акти донети у Републици Србији не смеју бити у супротности са потврђеним међународним уговорима и опште прихваћеним правилима међународног права, следи закључак да службе малолетничког правосуђа морају бити упознате са садржином наведених међународних аката, како због оцене сагласности законских одредаба, са њиховом садржином, тако и због тумачења тих одредби у складу са наведеним међународним инструментима.

¹ Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, Службени Гласник РС, бр. 85/2005.

² Закон о прекршајима, Службени гласник РС, бр. 65/2013, 13/2016, 98/2016 - одлука Уставног суда РС, 91/2019, 91/2019 и др. Закон и 112/2022 одлука Уставног суда РС

Поступак према малолетним извршиоцима прекршаја регулисан је и Конвенцијом о правима детета усвојеном 1989. године, ратификованом од стране СЦГ 1990. године³, затим Пенкишким правилима, стандардним минималним правилима Уједињених нација за малолетничко правосуђе који су усвојени 1985. године и стандардним минималним правилима Уједињених нација за мере алтернативне институционалном третману (Токијска правила усвојена 1990.године). Па тако, Пекиншка правила наглашавају добробит детета и принцип пропорционалности-да при разматрању сваког конкретног случаја треба узимати у обзир специфичне околности везане за дете и природу преступа. У Токијским правилима се наводи да реакција према малолетнику треба да буде не само у сразмери са тежином преступа већ и усклађена и са његовим личним својством.

У случају супротног поступања може се, као и код пунолетених извршилаца, очекивати адекватна реакција Међународног суда у смислу оцене да ли је малолетнику пред домаћим судом повређено неко право зајамчено међународним актима, прихваћено од стране наше државе. Дакле, усклађеност кривичног и прекршајног законодавства Републике Србије треба да буде са релевантним стандардима у области правде по мери детета “Стандардна минимална правила уједињених нација за малолетничко правосуђе (Пекиншка правила, Резолуција 40/33 генералне скупштине Уједињених нација од 29.11.1985.године.

Према члану 1 Конвенције о правима детета “за сврхе ове конвенције дете је људско биће које није навршило 18 година живота, ако се на основу закона који се односи на дете пунолетство не стиче раније.” Пошто се према члану 11 став 1 Породичног закона у Републици Србији пунолетство стиче са навршених 18 година живота, јасно је да је појам детета у свим релевантним прописима треба дефинисати тако да обухвати свако људско биће које није навршило 18 година живота – управо онако како је то учињено поменутиим чланом 1 Конвенције о правима детета. Доња граница кривично правне и прекршајне одговорности је 14 година. Пунолетство се стиче са навршеним одређеним годинама живота, а у нашем праву прави се разлика између млађих и старијих малолетника. Млађи малолетници су лица која су навршила 14 година али нису навршила 16 година живота, док су старији малолетници лица са навршених 16 година а нису навршила 18 година живота. Према овој подели одређује се и деликтна одговорност малолетника.

2. КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУКА

Лица која нису постала пунолетна нису лишена сваке одговорности за извршено дело, што значи да друштво и према њима примењује принудне мере, али то чини на другачији начин него према пунолетним учиниоцима противправног дела, како кривичног тако и прекршајног.

³ Закон о ретификацији конвенције уједињених нација о правима детета (“Сл. Лист СФРЈ – Међународни уговори број 15/90 и службено лице СРЈ Међународни уговори број 4/96 и 2/97).

Малолетна лица уживају посебан положај како у кривичном, тако и у прекршајном поступку, а у складу са начелом процесне протективности, која се огледа у мерама социјалног старања и заштите малолетника, психолошко-педагошким мерама у оквиру прописа материјалног и процесног права, прописа који се односе на извршење кривичних санкција, у области практичног поступања надлежних органа и томе слично (М.Шкулић, кривично процесно право Универзитет у Београду, Прави факултет 217 стр.473 до 474). Треба напоменути да регулисање вођења прекршајног поступка према малолетницима има основни циљ - да се обезбеди преваспитање малолетника и њихов правилан развој .

Хитност поступка предвиђена чланом 292 ЗОП подразумева да су органи који учествују у поступку према малолетнику, установе од од којих се траже обавештења, извештаји и мишљења, дужни да поступају најхитније да би се поступак што пре завршио. Начело хитности обавезује надлежне органе да са посебном ажурношћу достављају поднеске и обавештења која су у њиховој надлежности заказује рочиште и слично, чиме се не сме ићи на уштрб правичног поступка. Поступак према малолетницима је прописан као хитан из више разлога. Један од њих је период малолетничке одговорности, јер објективно кратко траје, затим поред овог разлога, остваривање сврхе санкције које се изричу малолетницима и које имају смисла само уколико је краћи размак између извршеног прекршаја и окончања поступка, поготово ако је изабрана санкција која има примаран циљ да се изврши васпитни утицај на извршиоца.

У складу са чланом 292. став 2 ЗОП казна или васпитна мера може се малолетнику изрећи само након прибављеног мишљења надлежног органа старатељства, а он се одређује према пребивалишту односно боравишту малолетника и рок у коме орган старатељства може доставити своје мишљење износи 60 дана од дана пријема захтева од стране суда. Пропуштање овог рока не повлачи никакве последице по орган старатељства, али суд у том случају малолетнику може изрећи само укор или новчану казну. Ставом 3 овог члана предвиђена је такође посебна обазривост надлежних органа приликом саслушања малолетника и предузимања других радњи у његовом присуству, том приликом надлежни органи дужни су да воде рачуна о душевној развијености, освестљивости, личним својствима малолетника. Законом о прекршајима није предвиђена посебна месна надлежност за малолетнике већ се примењује одредба члана 103. којом је прописно да је за вођење прекршајног поступка у првом степену месно надлежан суд на чијем подручју је прекршај учињен или покушан.

Малолетник се по правилу позива преко родитеља односно законског заступника, осим уколико то није могуће због потребе хитног поступања или других околности (члан 293. ЗОП). У случају објективне немогућности да се малолетник позове путем родитеља или законског заступника обавеза је суда да у својој одлуци образложи разлоге такве немогућности. У том случају суд је дужан да обавести родитеље, односно законског заступника малолетника о

покретању прекршајног поступка, да би им се са једне стране омогућило да узму активно учешће, што је прописано чланом 296. ЗОП⁴, а са друге стране да би суд на основу понашања и става родитеља, упознао се са породицом малолетника и околностима у којима живи. Достављање одлука и других писмена се врши у складу са одредбама Закона о прекршајима, с тим што се писмена не могу доставити истицањем на огласној табли суда. Овде треба напоменути да је Врховни касациони суд заузео становиште да је суд у прекршајном поступку у обавези не само да позове малолетника преко родитеља, односно законског заступника, већ је дужан да саслуша малолетника у њиховом присуству (пресуда Кзз.Пр.36/21 од 21.10.2021. године), где је утврђена битна повреда поступка јер је суд поступио супротно члану 74. став 2 Закона о малолетницима када је окривљеног саслушао без присуства родитеља односно законског заступника.

Специфичности поступка према малолетним извршиоцима прекршаја садржане су у члану 294. ЗОП којим је предвиђено да нико не може бити ослобођен од дужности да сведочи о околностима потребним за оцењивање душевне развијености малолетника, упознавање његове личности и прилика у којима живи. Наиме, прекршајном поступку који се води против малолетника не утврђују се само чињенице релевантне за прекршај који му се ставља на терет, него и околности које се односе на личност малолетника и прилике у којима живи, па тако лица за која важи могућност ослобађања од дужности сведочења (члан 211. ЗОП)⁵ морају да сведоче о околностима потребним за оцену душевне развијености малолетника, упознавање његове личности и прилика у којима живи.

У случају када је малолетник учествовао у извршењу прекршаја заједно са пунолетним лицем или лицима, правило је да се поступак према малолетнику раздваја и спроводи по посебним одредбама које важе за

⁴ Члан 296. ЗОП: "У поступку према малолетницима, орган старатељства, родитељи, односно законски заступник малолетника имају право да се упознају са током поступка, да у току поступка стављају предлоге и да указују на чињенице и доказе који су важни за доношење правилне одлуке."

⁵ Чл.211. ЗОП: "Ослобођени су од дужности сведочења:

1) брачни друг окривљеног;

2) сродници окривљеног по крви у правој линији, сродници у побочној линији до трећег степена закључно, као и сродници по тазбини до другог степена закључно;

3) усвојеник и усвојитељ окривљеног;

4) верски исповедник о ономе што му је окривљени исповедио.

Судија који води прекршајни поступак дужан је да лица из става 1. овог члана пре њиховог саслушања или чим сазна за њихов однос са окривљеним упозори да не морају сведочити. Упозорење и одговор се уносе у записник. Малолетно лице које с обзиром на узраст и душевну развијеност није способно да схвати значај права да не мора сведочити не може се саслушати као сведок, осим ако то сам окривљени захтева. Лице које има основа да ускрати сведочење према једном од окривљених ослобођено је од дужности сведочења и према осталим окривљеним ако се његов исказ према природи ствари не може ограничити само на остале окривљене."

малолетна лица. Решење о раздвајању поступка доноси поступајући судија по службеној дужности или на предлог странака или браниоца. Међутим, раздвајање поступка према малолетнику није законски императив, већ поступајући судија може проценити да је вођење заједничког поступка корисно ради свестраног разјашњења ствари. (члан 295. ЗОП). То значи да је спајање поступка према малолетнику са поступком према пунолетном лицу, као саизвршиоцу, процесни изузетак који ће се водити као општи прекршајни поступак, с тим што ће се у односу на малолетника применити законске одредбе које регулишу поступак према малолетнику, као и друге одредбе. Орган старатељства, родитељ, односно старатељ малолетника имају право да се упознају са током поступка, да у току поступка стављају предлоге и указују на чињенице и доказе од важности за доношење правилне одлуке. Решења о спајању и раздвајању поступка не могу се нападати посебном жалбом, али би се могла оспоравати жалбом на пресуду (члан 264. став 2 тачка 4 ЗОП). У овом конкретном случају примењују се остале одредбе Закона о прекршајима, сходно члану 291. став 1 ЗОП.

У прекршајном поступку који се води према малолетнику не прикупљају се само докази који се односе на прекршај и прекршајну одговорност малолетника, већ је потребно утврдити чињенице попут душевне зрелости малолетника, његову интелигенцију, црте личности, социјално економски статус и слично. Активно учешће родитеља и органа старатељства помаже суду и приликом одређивања најадекватније санкције за дати случај (члан 296.) ЗОП).

Из наведених разлога, о сваком покретању поступка према малолетнику обавештава се надлежни орган старатељства. Орган старатељства нема положај странке, али има посебну *suigeneris* улогу у поступку, тако има право увида у списе, право да указује на чињенице и доказе који су од важности за доношење правилне одлуке, надлежан је за извршење васпитних мера, одржава сталну веза са малолетником и његовом породицом док трају заводске мере и казне малолетничког затвора и општим актима и улогу у овом поступку. Функцију органа старатељства у пракси врше надлежни Центри за социјални рад.

Процесним одредбама (члан 296. ЗОП) проширује се круг лица које могу изјавити жалбу у корист малолетника у односу на лица која то могу учинити у корист пунолетног учиниоца. Ова одредба проширује круг лица само за старатеља, будући да брат и сестра и хранитељ могу изјавити жалбу према члану 259 ЗОП⁶ и у корист пунолетног учиниоца. Једина специфичност огледа

⁶ Члан 259 ЗОП: „Жалбу могу изјавити окривљени, бранилац и подносилац захтева. Жалба се може изјавити увек на пресуду а на решења донета у прекршајном поступку само ако право на жалбу није законом искључено. У корист окривљеног жалбу могу изјавити његов брачни друг, сродник по крви у правој линији, брат, сестра, законски заступник, усвојитељ, усвојеник, хранитељ и лице са којим живи у ванбрачној заједници или у другој трајној заједници живота. Рок за жалбу тече од дана када је окривљеном достављен препис пресуде а ако окривљени има браниоца

се у томе што ова лица могу уложити жалбу и против воље малолетника. Одрицање малолетника од права на жалбу нема правно дејство (члан 261. став 3 ЗОП)⁷.

Када се утврди да је малолетник у време извршења прекршаја имао навршених 14 година обуставиће се прекршајни поступак. Деца до навршених 14 година нису казнено одговорна. Захтев за покретање прекршајног поступка против лица млађих од 14 година одбацује се ако је поступак већ покренут он се обуставља решењем. О учињеном прекршају обавештавају се родитељ, законски заступник, а орган старатељства односно Центар за социјални рад предузима одговарајуће мере из своје надлежности (Члан 299. ЗОП).

Начело јавности не важи у поступку према малолетницима, јер се интересима њихове заштите даје предност над интересима јавности да буде упозната са радом правосуђа. Искључење јавности (Члан 300. ЗОП) не односи се на странке, браниоца, родитеље или старатеље малолетника, представника органа старатељства и друга стручна лица (психологе, педагоге, социјалне раднике). Осим тога без одлуке суда не могу се објавити ток поступка према малолетнику, ни одлука донета у том поступку, а случају постојања одобрења за објављивање несмеју се објављивати име малолетника или други подаци на основу којих би се могао утврдити његов идентитет.

3. СХОДНА ПРИМЕНА ЗАКОНА О МАЛОЛЕТНИЦИМА

Овде треба поновити да је чланом 291. став 2 ЗОП предвиђено да, “ако другачије није прописано овим законом, у прекршајном поступку према малолетнику сходно се примењују одредбе Закона о малолетницима”.

Законске одредбе садржане у члану 276. ЗОП који носи наслов “Нецелисходност вођења прекршајног поступка”, у ствари значе реализацију правила Уједињених нација за малолетничко правосуђе број 11 под насловом “Одступање од редовног поступка”. Сличан институт познаје и Закон о малолетницима (члан 58. став 1)⁸, а примена овог института зависи од природе

од дана када је њему достављен препис пресуде. У корист окривљеног правног лица жалбу може изјавити законски заступник као и овлашћени представник правног лица. Ако је изречена заштитна мера одузимања предмета чији власник није окривљени, власник предмета може изјавити жалбу само у погледу одлуке о тој мери.“

⁷ Члан 261. ЗОП: “Окривљени и подносилац захтева могу се одрећи права на жалбу пошто је одлука саопштена, а од изјављене жалбе могу одустати до доношења другостепене пресуде. Одрицање и одустајање од права на жалбу не може се опозвати. Одрицање малолетника од права на жалбу нема правно дејство.“

⁸ Члан 58 ст.1 Закона о малолетницима- За кривична дела за која је прописана казна затвора до 5 година или новчана казна, јавни тужилац за малолетнике може одлучити да не захтева покретање поступка иако постоје докази из којих произилази основана сумња да је малолетник учинио кривично дело. Новим нацртом закона о малолетницима предвиђено је проширење могућности поступања по опортунитету кривичног гоњења и када се ради о кривичним делима за које је запрећена казна затвора до осам година (сада је до пет година затвора).

прекршаја и околности под којима је прекршај извршен, од ранијег живота малолетника и његових личних својстава. Суд ће решењем, у чијем ће образложењу навести разлоге, обуставити прекршајни поступак, а о учињеном прекршају обавестиће родитеље, односно старатеље малолетника, орган старатељства како би предузели мере у оквиру њихових овлашћења. Из наведеног произилази да се поступак према малолетнику мора покренути и ако се након тога утврди да је вођење поступка нецелисходно донеће се решење о његовој обустави. Сходна примена Закона о малолетницима налаже да је прва фаза у поступку према малолетницима такозвани припремни поступак у коме се поред чињеница које се односе на кривично дело или прекршај, посебно утврђује узраст малолетника, чињенице потребне за оцену његове зрелости, средина, прилике под којима малолетник живи и друге околности које се тичу његове личности и понашања. Ради утврђивања ових околности саслушаће се родитељи малолетника, усвојилац, односно старалац и друга лица која могу да пруже потребне податке (члан 64. Закона о малолетницима). Дакле, утврђивање ових околности потребно је да би се оценило да ли је вођење поступка целисходно или не, јер се приликом одлучивања о томе по ставу 1 овог члана узима у обзир природа прекршаја, околности под којима је прекршај учињен, ранији живот малолетника и његова лична својства и ако судија сматра да је вођење поступка нецелисходно, донеће решење о обустави прекршајног поступка.

Ставом 3 поменутог члана 276. ЗОП предвиђено је да се васпитне мере изричу решењем, па надаље следи сходна примена Закона о малолетницима, (члан 78. став 3 Закона о малолетницима), јер ЗОП не предвиђа форму решења. Предвиђено је да се у изреци овог решења наводи само која се мера изриче, без обележја дела, малолетник се не оглашава одговорним за прекршај који му се ставља на терет. У образложењу решења наводи се опис дела и околности које оправдавају изрицање васпитне мере. У случајевима када би окривљеног требало ослободити одговорности по члану 250. ЗОП⁹, у поступку према малолетницима не доноси се пресуда већ решење о обустави поступка. Сходно томе пресуду којом малолетника оглашава одговорним суд може донети само у случају да малолетнику изриче казну малолетничког затвора, (члан 78. став 4 Закона о малолетницима), док у свим другим случајевима одлучује решењем.

Члан 62. - Новог закона о малолетницима За кривична дела за која је прописана казна затвора до осам година или новчана казна јавни тужилац за малолетнике може одлучити да не захтева покретање кривичног поступка и ако постоје докази из којих произилази основана сумња да је малолетник учинио кривично дело, ако сматра да не би било целисходно да се води поступак према малолетнику

- ⁹ Члан 250 ЗОП:“Пресуду којом се окривљени ослобађа одговорности суд ће донети:
- 1) ако дело за које се терети по пропису није прекршај;
 - 2) ако има околности које искључују прекршајну одговорност окривљеног;
 - 3) ако није доказано да је окривљени учинио прекршај за који је против њега поднет захтев за покретање прекршајног поступка.“

С обзиром да ЗОП не придвиђа изричито забрану доношења одлуке суда без претходног саслушања малолетника, препорука је да се примени одредба члана 48. Закона о малолетницима¹⁰ по којој се малолетнику не може судити у одсуству. Уколико би се одлука донела без претходног саслушања малолетника и без мишљења органа старатељства, суд не би могао да наведе све оне околности које је ценио при одлучивању да малолетном учиниоцу прекршаја изрекне баш ту васпитну меру или казну као најцелиходнију. Осим тога, члана 53. Закона о малолетницима прописује улогу органа старатељства у поступку према малолетницима, те прописује да исти има права да се упозна са током поступка, да у току поступка ставља предлоге и да указује на чињенице и доказе који су од важности за доношење правилне одлуке, а део обавезе суда да о покретању поступка према малолетнику обавести надлежни орган старатељства. Наведна одредба би у пракси и по мишљењу аутора значила да је прекршајни суд у обавези да орган старатељства обавести о постојању прекршаја достављањем захтева за покретање прекршајног поступка, као и достављањем позива за рочиште у поступку према малолетницима. Поступајући Прекршајни суд би на овај начин омогућио органу старатељства остваривање права прописаног овом одредбом закона.

Закон о прекршајима не искључује могућност довођења малолетника, али треба имати у виду члан 54. став 2 Закона о малолетницима⁹ који предвиђа да када се малолетник доводи, ту меру спроводе службена лица органа унутрашњих послова у цивилној одећи, водећи рачуна да то чине на неупадљив начин. Уколико се догоди да је малолетник који је под утицајем алкохола или других психоактивних супстанци затечен у вршењу прекршаја, судија ће обавестити чланове породице малолетника или друга лица која су задужена да се старају о малолетнику.

Затим, према члану 48. став 2 закона о малолетницима (чија се одредба сходно примењује у прекршајном поступку), приликом предузимања радњи којима присуствује малолетник а нарочито приликом његовог саслушања, учесници у поступку дужни су да поступају обазриво, водећи рачуна о зрелости, другим личним својствима и заштити приватности малолетника да вођење поступка не би штетно утицало на приватност малолетника, на његов развој. Осим тога у закону се не употребљава термин окривљени за малолетника према коме се води поступак, већ се увек говори искључиво о малолетнику (начело термилошке повлашћености малолетника).

Следећа сходна примена Закона о малолетницима је члан 49. Закона о малолетницима који гласи: “Малолетник мора имати браниоца приликом првог саслушања, као и током читавог поступка. Ако сам малолетник и његов

¹⁰ Члан 51. новог закона о малолетницима регулише на исти начин: „Малолетнику се не може судити у одсуству. При предузимању радњи којима присуствује малолетник, а нарочито при његовом саслушању, учесници у поступку дужни су да поступају обазриво, водећи рачуна о зрелости, другим личним својствима и заштити приватности малолетника, како вођење кривичног поступка не би штетно утицало на његов развој.“

законски заступник или сродници не узму браниоца, њега ће по службеној дужности поставити судија за малолетнике. Бранилац малолетника може бити само адвокат који је стекао посебна знања из области права детета и преступништва младих”. Прекршаји су неупоредиво лакша врста казних деликата у односу на кривична дела, са знатно блажим санкцијама, па се окривљеном ставља на вољу да ли ће ангажовати браниоца или ће се бранити сам (члана 119. ЗОП).

Одлуке прекршајних судова и Прекршајног апелационог суда су од стране Врховног суда у периоду од 2020. године до 2022. године укидане због погрешне примене члана 49. Закона о малолетницима, односно због битне повреде одредаба прекршајног поступка из члана 264 став 2 тачка 4 ЗОП, јер су на ту повреду указивали поднетим захтевима за заштиту законитости. Сада је утврђена обавеза да судија Прекршајног суда у свом поступању у потпуности примењује одредбу члана 49. Закона о малолетницима, у већини прекршајних судова судска управа тражи списак адвоката који имају лиценцу о поседовању посебних знања из области права детета и преступништва младих, те се исти постављају малолетнику уколико нема изабраног браниоца.

Од изузетне важности за вођење прекршајног поступка је одредба члана 44. став 1 Закона о малолетницима и његова сходна примена, а која прописује да судија за малолетнике мора бити лице које је стекло посебна знања из области права детета и преступништва младих. Наведени обавезан услов за поступање у малолетничким предметима односи се како на првостепене судије, тако и на судије који суде у другостепеном прекршајном поступку.

Надаље чланом 79. Закона о малолетницима који се примењује и у прекршајном поступку сходно одредбама члана 291. став 2 Закона о прекршајима¹¹, регулисан је начин плаћања трошкова, испуњење имовинскоправног захтева у поступцима према малолетницима. Суд може малолетника обавезати на плаћање трошкова прекршајног поступка и испуњење имовинскоправног захтева само ако му је у поступку изречена казна. Ако је према малолетнику изречена васпитна мера или је поступак обустављан, трошкови поступка падају на терет буџетских средстава, оштећени се ради остваривања имовинскоправног захтева упућује на парнични поступак. Ипак, у ставу 2 члана 79. Закона о малолетницима предвиђен је изузетак од претходног правила који ће се у пракси применити према малом броју малолетника за које се у поступку утврди да имају приходе или имовину. У том случају суд ће малолетника обавезати на плаћање трошкова поступка и испуњење имовинскоправног захтева у случају када му је за прекршај изрекао васпитну меру, односно када нађе да није целисходно изрећи казну, нити

¹¹ Новим нацртом закона о малолетницима чланом 82 на исти начин су регулисани трошкови уз додатак трећег става који гласи: „ Такође, када јавни тужилац за малолетнике донесе решење о одбацивању кривичне пријаве или решење да није целисходно покретање кривичног поступка, а малолетник има изабраног браниоца, трошкови кривичног поступка падају на терет законског заступника или сродника.“

васпитну меру, због чега је обуставио поступак. Ово у сваком случају представља одступање у односу на одредбу члана 141. став 1 ЗОП.

Следеће питање односи се на Евиденцију изречених санкција и на Рехабилитацију малолетног учиниоца прекршаја где је неопходна сходна примена Закона о малолетницима.

Чланом 72. став 2 ЗОП предвиђено је да суд води посебну евиденцију за сваког малолетника коме је изречена васпитна мера. Овом законском одредбом судија је обавезан само на вођење евиденције о изреченим васпитним мерама, али не и посебне евиденције изречених казни, како новчане тако и казне малолетничког затвора, па се оправдано поставља питање да ли се ради о грубом пропусту или због занемарљиво малог броја изречених казни малолетним учиниоцима прекршаја, нарочито казни малолетничког затвора, закон не предвиђа вођење посебне евиденције за малолетнике којима су изречене казне. Аутори су мишљења да и овде треба посебно применити члан 37. Закона о малолетницима тако што би суд, који је судио у првом степену водио евиденцију изречених васпитних мера и изречених казни на начин одређен посебним актом. Такође и у погледу давања података из казнене евиденције осудама на казну малолетничког затвора треба применити члан 34. Закона о малолетницима по коме се подаци о осуди на казну малолетничког затвора не могу дати никоме осим у случајевима предвиђен у члану 102. став 2 Кривичног законика којим је прописано да се подаци из казнене евиденције о осудама на малолетнички затвор могу дати само суду, јавном тужиоцу и полицији у вези са кривичним поступком који се води против лица које је раније процесуирано као и органима старатељства када је то потребно за вршење послова из њихове надлежности. Према томе, подаци из казнене евиденције осудама на малолетнички затвор у прекршајном поступку могу се давати само овлашћеним субјектима како је то прописано одредбама Кривичног законика.

Са друге стране, Рехабилитација малолетног учиниоца прекршаја у тесној је вези са евиденцијама изречених васпитних мера и казни као и давање података из казнене евиденције о осудама на казну малолетничког затвора. Важећи Законом о малолетницима ово питање не дефинише сходно специфичностима поступка према малолетном деликвенту, већ члан 38. Закона о малолетницима прописује да ће се одредбе о рехабилитацији из члана 97. до 100. Кривичног законика сходно примењивати на малолетнике осуђене на казну малолетничког затвора. Према члану 97 став 1 Кривичног законика рехабилитацијом се бришу осуде и престају све њене правне последице тако да се осуђени сматра неосуђиваним што се односи на малолетника коме је изречена осуда казна затвора. Занемарена је чињеница да се малолетнику са учињено кривично дело може изрећи и васпитна мера због чега имамо правну нелогичност да се из казнене евиденције протеком рока брише осуда на казну затвора до 3 или 5 година, уз престанак правних последица осуде, док код изрицања васпитне мера нема могућности било какве рехабилитације.

Због сходне примене Закона о малолетницима и у прекршајном поступку према малолетнику, код вођења ових евиденција треба увести одредбе којима ће се прописати рехабилитација како у односу на изречену казну малолетничког затвора тако и у односу на изречену васпитну меру.

4. НЕКЕ ДИЛЕМЕ У ПРИМЕНИ ЗАКОНА О МАЛОЛЕТНИЦИМА

У овом делу реферата биће речи о томе који закон треба применити када су у питању одредбе о одговорности малолетника, санкцијама према овим лицима, изрицању прекршајних санкција пунолетним лицима за прекршаје које су учинили као малолетници. Повод ове дилеме су биле одлуке тада Врховног касационог суда у којима је јасно изражено становиште да лицима која су прекршаје извршила као малолетници, а у току поступка су постала пунолетна треба примењивати Закон о малолетницима. У свим овим предметима окривљенима су изричане новчане казне у неким и казнени поени и заштитне мере забране управљања моторним возилом, одговарајуће категорије у складу са одредбом члана 58. ЗОП, јер су већином били заступљени прекршаји прописани Законом о безбедности саобраћаја на путевима.¹²

У питању је Члан 83. ЗОП (дејство пунолетности) који гласи „Ако је малолетни учинилац прекршаја пре или у току прекршајног поступка постао пунолетан, примењиваће се одредбе о малолетницима, осим одредаба о васпитним мерама. Ако је малолетник постао пунолетан после доношења одлуке којом је изречена васпитна мера, обуставља се извршење те мере“.

Из напред наведеног произилази да малолетнику који постао пунолетан суд неће моћи да изрекне укор, посебне обавезе и мере појачаног надзора. Суд може изрећи казну, а такође може изрећи и опомену. Можемо рећи да је пракса судија Прекршајног апелационог суда таква да је већина судија става да Закон о прекршајима садржи одредбе којима јасно регулише ситуацију када малолетно лице према коме је покренут прекршајни поступак, током вођења поступка постане пунолетно, те да стога у овој ситуацији нема места примени Закона о малолетницима. ЗОП је у члану 297 прописао могућност да суд решењем обустави поступак према малолетнику ако сматра да не би било целисходно да се исти води, а у члану 83. ЗОП регулисано је дејство пунолетности и то у оквиру материјално правних одредаба овог закона, па нема сходне примене Закона о малолетницима, која је предвиђена само за процесно правна питања прекршајног поступка према малолетницима. Одредбама става 1 и 2 члана 83. ЗОП законодавац је јасно предвидео поступање у случају када малолетник постане пунолетан пре доношења одлуке, као и после доношења одлуке којом би била изречена васпитна мера, чиме није остављена могућност да се другачије поступа.

¹² Закон о безбедности саобраћаја на путевима, Службени гласник РС бр.41/09,53/2010,101/2011,55/2014,32/2013-Одлука УС РС, 96/2015-други закон, 9/2016-Одлука УС РС,24/2018,23/2019 и 128/2020

Овакав став у пракси би могао да доведе до апсурдне ситуације, на пример: у току првостепеног поступка надлежни Центар за социјални рад и након стручне опсервације малолетника предложи да се малолетнику за прекршај који му се ставља на терет изрекне васпитна мера-укор. Суд је на основу оцене утврђених околности везаних за личност малолетника, услова у којима живи, за извршени прекршај прихватио предлог центра и изрекао ову васпитну меру. У току поступка по жалби подносиоца захтева, малолетни извршилац постане пунолетан, након чега се због заузетог става мора огласити одговорним и уколико нису испуњени законски услови за изрицање опомене, (члан 50. ЗОП)¹³, малолетнику ће се изрећи новчана казна, значи он ће се убудуће третирати као кажњено лице.

Иако се узраст као околност процењује према моменту извршења прекршаја, у овој ситуацији у жалбеном поступку је опредељујући отежавајући фактор који доводи до осуде учиниоца по аутоматизму, без сагледавања потребе да се конкретан поступак на тај начин оконча. Оваква одлука ипак није у сагласности са опште прихваћеним правилима међународног права и принципима садржаним у Ковенцији о правима детета нити са принципима прихваћеним у пракси судова који воде кривичан поступак, а то је поступност при избору санкције према малолетном учиниоцу, па се може догодити да се малолетницима која нису долазила у сукоб са законом, а прекршај није имао теже последице и без проверене душевне развијености, изричу новчане казне. Међутим, са друге стране, постоје и други разлози као што је околност да лице са навршених 17 година може да стекне возачку дозволу и да под законом прописаним условима управља возилом у саобраћају на путу. Изрицањем казне у складу са чланом 83. ЗОП, нарочито заштитне мере забране управљања моторним возилом Прекршајни судови отклањају услове који омогућавају или подстичу младу особу на извршење новог прекршаја, нарочито ако се ради о повратнику.

Аутори овог реферата су става да је могућа сходна примена члана 78. став 2 Закона о малолетницима јер је то процесна одредба која се налази у делу овог закона којим се регулише поступак према малолетницима, а познато нам је да ЗОП у процесним одредбама, у члану 291. став 2 упућује на сходну примену Закона о малолетницима, везано за поступак према малолетним учиниоцима прекршаја.

Наиме, то је законска одредба којом је предвиђена могућност реализације настојања међународног права да се у поступцима према малолетницима одступи од редовне процедуре, када се процени да је то у

¹³ Члан 50. ЗОП: “ Уместо новчане казне за прекршај може се изрећи опомена ако постоје околности које у знатној мери умањују одговорност учиниоца, тако да се може очекивати да ће се убудуће клонити вршења прекршаја и без изрицања казне. Опомена се може изрећи и ако се прекршај огледа у неиспуњавању прописане обавезе или је прекршајем нанесена штета, а учинилац је после покретања поступка, а пре доношења пресуде испунио прописану обавезу, односно отклонио или надокнадио нанесену штету.“

интересу малолетника (члан 14 Пекиншких правила), то је члан 78. став 2 Закона о малолетницима који би према одредбама члана 291. став 2 ЗОП требало да се примењује и у прекршајном поступку за лица који су прекршај извршили као малолетна, а у току вођења прекршајног поступка су постала пунолетна. У питању је обустава поступка када судија оцени да није целисходно изрећи малолетнику казну нити васпитну меру, иако је на основу изведених доказа утврђено да је извршио прекршај за који се захтевом овлашћеног подносиоца терети. Законом није прецизно регулисано у којим ситуацијама ће се донети оваква одлука, али из саме праксе судије, таква да одлука би се донела када се на основу околности утврђених у поступку везаних првенствено за личност малолетника, али и за извршени прекршај, оцени да је само вођење поступка у довољној мери утицало на малолетника да убудуће поштује правни систем. У пракси редовних судова који суде малолетним извршиоцима кривичних дела прихваћена је могућност садржана у члану 40. став 2 Закона о малолетницима, у односу на лица која су кривична дела извршила као малолетна, а у току суђења су постала пунолетна, према њима се може изрећи одговарајућа васпитна мера (посебне обавезе, мера појачаног надзора од стране органа старатељства). Оваква пракса је оправдана јер би у противном неко лице сносило штетне последице због промене у свом статусу у току суђења, до које би можда дошло због недовољног поштовања начела хитности у поступку према малолетним извршиоцима. Такође, у кривичном поступку се прихвата обустава поступка због промене животних статуса малолетника, и ако кривична дела представљају већу друштвену штетност него прекршаји, па је нелогично што таква могућност обуставе не би постојала и у прекршајном поступку према малолетницима.

Неопходно је и да се укаже на проблем у извршењу посебних обавеза, као мере упозорења и усмеравања. Наиме, посебне обавезе у Закону о прекршајима имају статус самосталних санкција од којих се очекује да позитивно утичу на личност малолетника и његово будуће понашање. По својој природи представљају релативно благу врсту васпитних мера. Посебне обавезе састоје се у томе што суд малолетном учиниоцу налаже да испуни одређене обавезе или да се придржава одређених забрана, по својој садржини посебно обавезе су веома различите. Међутим, питање извршења посебних обавеза није регулисано Законом о прекршајима, што нас упућује на члан 4. Закона о малолетницима. Закон о извршењу кривичних санкција¹⁴ опет упућује на Правилник о извршењу васпитних мера и посебних обавеза¹⁵ који прописује врсту и начин извршења посебних обавеза, прописује органе надлежне за спровођење извршења свих посебних обавеза, али прописаних Законом о малолетним учиниоца кривичних дела. У ЗОП-у је присутна формулација која се односе на извршење посебних обавеза „приликом изрицања посебних

¹⁴ Закон о извршењу кривичних санкција, („Службени гласник РС бр.55/2014 и 35/2019,

¹⁵ Правилник о извршењу васпитних мера и посебних обавеза “Службени гласник РС” број 94/26

обавеза упозорити малолетника да се због неиспуњења одређених обавеза, оне могу заменити другом обавезом или васпитном мером”.

5. УКРАТКО О НАЦРТУ ЗАКОНА О МАЛОЛЕТНИМ УЧИНИОЦИМ КРИВИЧНИХ ДЕЛА И ЗАШТИТИ МАЛОЛЕТНИХ ЛИЦА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

У републици Србији у току је поступак доношења новог Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку, односно израђен је и објављен Нацрт закона¹⁶.

Као један од разлога за доношење новог Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку је усклађивање одредаба важећег Закона са одредбама Законика о кривичном поступку, Кривичног законика, Закона о уређењу судова, Закона о јавном тужилаштву, Законом о полицији, Закона о извршењу кривичних санкција и Породичног закона, који су донети након доношења важећег Закона, као и са другим међународним документима, а нарочито са Директивом 2012/29/ЕУ Европског парламента и Савета, којом је утврђен минимум стандарда права, подршке и заштите оштећених кривичним делима, односно Директивом 2016/800 Европског парламента и Савета, којом су утврђена процесна јемста за децу која су осумњичена или оптужена у кривичним поступцима. Затим, разлог доношења је и спровођење активности предвиђених Ревидираним Акционим планом за поглавље 23 - Правосуђе и основна права под тачком 3.4.4.10. којом је предвиђено преиспитивање врста и система кривичних санкција за малолетнике, посебних обавеза, нових васпитних налога и друго.

У складу са Јединственим методолошким правилима за израду закона, неопходно је било да се донесе нови закон који ће уредити ову област, с обзиром да је дошло до измена и допуна више од половине одредаба важећег закона, јер било потребно прецизирати поједине одредбе важећег закона, као и увести одређене новине у наше законодавство.

Као прво, у Закону се отклања једна правно-техничка грешка садржана у називу важећег Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица. Наиме, кривичноправном заштитом се бави Кривични законик, а Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку садржи норме којима се остварује заштита малолетних лица као оштећених у кривичном поступку (када су у питању одређена кривична дела за која је карактеристично наступање секундарне виктимизације у високом степену), па је стога оправдано да се у називу предложеног закона више не употребљава појам “кривичноправна заштита малолетних лица”.

Закон предвиђа шире могућности за поступање према начелу опортунитета кривичног гоњења у односу на малолетника. Ново решење је

¹⁶ Вебсајт e-Konsultacije, 10.09.2025.

веома слично сада важећем уз проширење могућности поступања по опортунитету кривичног гоњења и када се ради о кривичним делима за које је запрећена казна затвора до осам година (сада је до пет година затвора).

За разлику од Законика о кривичном поступку, из разлога заштите најбољег интереса малолетника, у Закону се доследно спроводи начело материјалне истине у кривичном поступку.

Закон задржава принцип обавезне специјализације који је данас неспорно оцењен као изузетно напредан и адекватан када се ради о малолетним учиницима кривичних дела. Специјализованост судија за малолетнике се формално потврђује одређеним сертификатима. Наиме, о стицању посебних знања и стручном усавршавању лица која раде из области права детета и преступништва младих. Судије - поротници бирају се из редова наставника, учитеља, васпитача, као и других стручних лица која имају искуство у раду са децом и младима (члан 47).

Поред тога, у члану 179. Закона предвиђено је да ће сертификати о обављеним проверама знања и стручним усавршавањима, који су издати у складу са важећим законом, важити и после ступања на снагу овог закона.

Стицање посебних знања и стручно усавршавање прописано чланом 175. Закона лица која раде у области права детета, преступништва малолетника и кривичноправне заштите малолетних лица обављаће, као и до сада, Правосудна академија, у сарадњи са надлежним министарствима, научним установама, стручним и професионалним удружењима и невладиним организацијама. Правосудна академија ће организовати редовна стручна саветовања, провере знања и друге облике додатних стручних усвршавања и сталне обуке судија за малолетнике, јавних тужилаца за малолетнике, судија и јавних тужилаца који поступају у кривичним предметима према малолетницима, полицајаца, стручних лица органа социјалне заштите, завода и установа за извршење заводских санкција, адвоката и других стручних лица, а о обављеним проверама знања и стручним усавршавањима Правосудна академија ће издавати одговарајуће сертификате.

У новом закону се сада и формално релативизује правило о обавезном пуномоћнику оштећеног који је малолетно лице (члан 171. Нацрта закона). Наиме, таква одредба, по којој би малолетни оштећени свакако морао имати пуномоћника, суштински није имала смисла, јер с једне стране, није ни био јасан ратио легис по којем би малолетно лице морало имати пуномоћника “од првог саслушања окривљеног”, док с друге стране, нису биле прописане било какве процесне последице за пропуштање да се малолетном оштећеном постави пуномоћник. Из тих разлога је ово правило промењено. То је учињено и посебно с обзиром да је неспорно да је малолетном оштећеном од пуномоћника - адвоката, далеко важније да има одговарајућу психолошку и педагошку потпору, а што се омогућава одредбама Закона. Пуномоћник ће се малолетном оштећеном поставити, само ако је то потребно ради остваривања сврхе кривичног поступка и у циљу заштите личности малолетног оштећеног, што би по логици ствари, морало бити у веома малом броју случајева, јер треба

претпоставити да ће се о интересима оштећеног свакако старати и јавни тужилац, које је при том и формално специјализован.

Због усклађивања са Законом о заштити података о личности, чланом 40. Закона прописана је евиденција и статистички подаци о изреченим кривичним санкцијама. Евиденцију о изреченим кривичним санкцијама води суд који је судио у првом степену, евиденција се води у посебном уписнику, а садржина евиденције је прописана Законом. Образац уписника ће се уредити Судским пословником. Статистичке податке о изреченим и извршеним васпитним мерама и казни малолетничког затвора за територију Републике Србије обрађује министарство правде, па је суд који води евиденцију о изреченим кривичним санкцијама дужан да министарству правде доставља анонимизоване податке из евиденције, док ће образац на коме се воде статистички подаци, начин достављања података и начин обраде података ближе уредити министар правде.

У казним одредбама Закона прописани су прекршаји за родитеља, законског заступника или друго лице које се брине о малолетнику.

6. ЗАКЉУЧАК

Конвенцијом Уједињених нација о правима детета предвиђен је као основни постулат у односу према деци и малолетним особама набољи интерес детета, где је истакнуто да малолетничка деликвенција оставља бројне негативне последице, емоционалне и социјалне природе. Исто тако малолетничка деликвенција обухвата и кривична дела и прекршајна, тако да су бројна и разноврсна питања стављена пред законодавца у погледу малолетног учиниоца прекршаја.

У складу са наведеним, неопходна је усклађеност прекршајног законодавства Републике Србије са релевантним стандардима у области правде по мери детета “Стандардна минимална правила уједињених нација за малолетничко правосуђе (Пекиншка правила, Резолуција 40/33 генералне скупштине Уједињених нација од 29.11.1985.године.

Члан 3 Пекиншких правила садржи општу смерницу државама чланица Уједињених нација, да настоје да принципе садржане у том акту примене и на млађа пунолетна лица. Ову категорију у нашем казном праву познаје Закон о малолетницима, али не и ЗОП.

У примени члана 291. став 2 ЗОП који гласи: „ако другачије није прописано Законом о прекршајима у прекршајном поступку према малолетнику сходно се примењују одредбе Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица“ од стране Прекршајних судова постоје извесне тешкоће због неусклађености са принципима и институтима Међународног права. На овај начин ЗОП у делу који се односи на прекршајни поступак према малолетнику, дефинисан је као *leg specialis*, у односу на Закон о малолетницима, који је *leg generalis* и који се сходно примењује онда када у ЗОП нема посебне регулативе у односу на одређена питања. Примарна је примена ЗОП, а када одређена питања њима

нису уређена примењује се сходно Закон о малолетницима, што је и наведено у пресуди Врховног суда Кзз бр.34/2020.

Међутим, из других одлука Врховног суда закључује се да је Закон о малолетницима примарни Закон и у односу на малолетне учиниоце прекршаја. Наиме, Врховни суд је нашао да приоритет у прекршајном поступку има Закон о малолетницима, док се одредбе ЗОП примењују уколико нису у супротности са Законом о малолетницима. Иако се тада Врховни суд у пресуди први пут дотакао питања примене заштитних мера из ЗОП према малолетнику који је у току поступка постао пунолетан, а то су мере безбедности из Кривичног законика, овакав став је заправо доследан досадашњој пракси овог суда (Кзз.403/14 од 12.06.2014.године), а то је основни принцип -најбољи интерес малолетника на првом месту, из чега произилази да би најбоље решење било уређење обе правне материје на истим принципима, уз поштовање основних начела када је у питању заштита права малолетног учиниоца и избор најбоље санкције. Можда треба ићи и даље, па објединити пред једним судом и прекршајне и кривичне поступке у којима се појављују деца било као учиниоци кривичних дела или прекршаја, било као жртве, као једно решење које ће одговарати стандарду у најбољем интересу детета. Наведене одлуке Врховног суда представљају једну врсту смерница у даљем поступању Прекршајних судова.

У супротном се чини да је малолетник према коме се води прекршајни поступак у тежој ситуацији од оног према коме се води кривични поступак (Закон о малолетницима не познаје новчану казну као ни казнене поене).

У том смислу, а имајући у виду услове под којима се поступак води и прекршајне санкције које се могу изрећи малолетним учиниоцима, неопходно је ускладити наведене одредбе ЗОП и Закона о малолетницима, јер се доводи у питање целисходност покретања и вођења прекршајног поступка према малолетницима.

Што се тиче новог Закона о малолетницима, може се рећи да је Нацртом новог Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку успостављени систем диверзионих модела и усклађен са релевантним међународним стандардима у области правде по мери детета, јер је проширен круг кривичних дела за које је могућа примена овог института, проширена је листа васпитних налога а овлашћења тужиоцу су практично већа, с обзиром да пре почетка кривичног поступка у предистражној фази има могућност примене свих васпитних налога.

Литература:

- М. Шкулић, (2025) Кривично процесно право Универзитет у Београду, Правни факултет.
М. Шкулић (2013). „Специфичности поступања са малолетницима у прекршајном поступку“, Делић, Н. Бајовић, В. (2018) Приручник за прекршајно право, Београд: Службени гласник.

CHARACTERISTICS OF MISDEMEANOR PROCEEDINGS AGAINST JUVENILES WITH REFERENCE TO THE ANALOGOUS APPLICATION OF THE LAW ON JUVENILE OFFENDERS OF CRIMINAL OFFENSES AND THE CRIMINAL LAW PROTECTION OF JUVENILES

***Abstract:** The specific nature of proceedings against juveniles is a result of the goal intended to be achieved through the suppression of juvenile delinquency. Although the objective of conducting proceedings against both juvenile and adult offenders is the same—behavior in accordance with regulations—the difference lies in the fact that for juveniles, the emphasis is placed on educational influence for the purpose of their reintegration into prescribed social flows, with the exceptional application of punishment to achieve that goal. Conversely, adult offenders are issued adequate sanctions to exert influence on them and other citizens to respect the legal system.*

From the above, it is concluded that social prevention is primary in juvenile justice; therefore, the procedure against juveniles is specific in its own right. This paper analyzes the characteristics of misdemeanor proceedings—misdemeanor procedural provisions—with a focus on the analogous application of certain provisions of the Law on Juvenile Offenders of Criminal Offenses and Criminal Law Protection of Juveniles, while pointing out the necessity of their application. Furthermore, certain segments of the Draft of the new Law on Juvenile Offenders and the Protection of Juveniles in Criminal Proceedings are also considered.

***Keywords:** misdemeanor proceedings, convention, parents, responsibility, protection of juveniles.*